

Dokazovanie domáceho násilia – všeobecné východiská

General Bases of Proving Domestic Violence

IVETA MIŠKOLCIOVÁ¹

Abstrakt

Príspevok sa venuje všeobecným východiskám dokazovania domáceho násilia. Orgány činné v trestnom konaní majú povinnosť pri vykonávaní dokazovania domáceho násilia dodržiavať všetky postupy, ktoré stanovuje zákon. Pokiaľ by bol nebol dodržaný zákonný postup môže nastať absolútna neúčinnosť dôkazu aj keď by bol dôkaz veľmi významný v procese dokazovania domáceho násilia.

Kľúčové slová

Dokazovanie, dokazovanie domáceho násilia, dôkazné prostriedky, domáce násilie

Abstract

The article deals with general bases of proving domestic violence. Law enforcement authorities are obliged to follow all procedures prescribed by law when conducting evidence of domestic violence. If the legal procedure was not followed, the absolute ineffectiveness of the evidence may occur even though the evidence would be very significant in the process of proving domestic violence.

Key words

Proving, proving domestic violence, evidence, domestic violence

DOI

<http://dx.doi.org/10.37355/fvpk-2024/2-06>

Úvod

„Dokazovanie je zákonom upravený postup orgánov činných v trestnom konaní a súdu prípadne iných osôb smerujúci k vyhľadávaniu, zabezpečeniu, vykonaniu a zhodnoteniu poznatkov dôležitých pre poznanie skutkových okolností významných pre rozhodnutie o vine a treste i postupu v konaní.“²

Prostredníctvom tohto inštitútu sa objasňujú všetky podklady, ktoré sú potrebné pre vydanie meritórneho rozhodnutia na hlavnom pojednávaní. Všetky skutky musia byť čo najpresnejšie dokázané, aby súdy mohli vydať rozhodnutie čo najspravodlivejšie. Tento

1 JUDr. Iveta Miškolciová, PhD., LL.M., Vysoká škola Danubius, fakulta práva Janka Jesenského

2 Šimovček, I. *Trestné právo procesné*. Plzeň 2011.

postup orgánov činných v trestnom konaní je presne upravený v Trestnom poriadku. Výsledok tohto postupu je zaobstaranie dôkazu, ktorý musí mať zákonom predpísanú formu. Dôkazy dávajú podklad súdom aby mohli zrekonštruovať skutočnosť, ktorá sa stala natoľko aby mali možnosť spravodlivo rozhodnúť vo veci.³

Keďže orgány činné v trestnom konaní spáchanie skutku nevideli resp. neboli prítomné pri jeho spáchaní, je potrebné objasniť všetky skutočnosti, aby neexistovali pochybnosti o tom ako sa skutok stal a kto ho spáchal.

Na zaobstaranie dôkazov používajú všetky takticko-technické prostriedky a kriminalistické metódy v medziach zákona.⁴ Pri dokazovaní hovoríme o dvoch rovinách. Prvou z nich je rovina poznávacia a druhou overovacia. Pomerne často sa uplatňuje aj dokazovanie založené na zmyslovom poznávaní pričom hlavnou myšlienkou tohto spôsobu dokazovania je úplne jednoduché vnímanie istej okolnosti.⁵ Overenie tejto okolnosti je možné na základe predloženia osobám a ich schválenia pravosti. Avšak využívané je aj racionálne dokazovanie keď nie je možné predmet spoznať zmyslovo ale je nutné jeho získanie inak než vnímaním zmyslami, napríklad myslením.⁶

Základne pojmy, ktoré môžeme nájsť v trestno-procesnej náuke súvisiace s dokazovaním sú:

- predmet dôkazu,
- prameň dôkazu,
- dôkazný prostriedok,
- dôkaz.

Predmet dôkazu

Skutočnosť, ktorá má byť dokazovaním zistená.

Prameň dôkazu

Prameňom sú všetky osoby a veci, z ktorých sú informácie získavané.

Dôkazný prostriedok

Dôkaznými prostriedkami sú všetky dostupné a použiteľné prostriedky vďaka ktorým je možné dané informácie získať. „Sú nimi najmä výsluch obvineného, svedkov, znalcov, posudky a odborné vyjadrenia, previerka výpovede na mieste, rekognícia, rekonštrukcia, vyšetrovací pokus, obhliadka, veci a listiny dôležité pre trestné konanie, oznámenie, informácie získané použitím informačno-technických prostriedkov alebo prostriedkov operatívno-pátracej činnosti.“⁷

3 Viktoryová, J. *Teória dokazovania*. Bratislava 2006.

4 Baláž, P. a J. Palkovič. *Dokazovanie v trestnom konaní*. Bratislava 2005.

5 Adamec, M. *Charakteristika, význam a cieľ dokazovania*. In: *Policajná teória a prax*, roč. 1/99.

6 Ivor, J. *Trestné právo procesné*. Bratislava 2006.

7 Ivor, J. *Trestné právo procesné*. Bratislava 2006.

Dôkaz

Dôkaz môžeme chápať ako vedomosť, ktorú orgán činný v trestnom konaní získal prostredníctvom dôkazného prostriedku o predmete dokazovania. Je to všetko čo sa dá uznať ako dôkaz, ktorý môže viesť k objasneniu skutku s využitím prostriedkov uznaných Trestným poriadkom.⁸

V trestnoprocесnej literatúre sú predmetom dokazovania všetky okolnosti a skutočnosti, dôležité pre presné zistenie skutkového stavu veci a pre následne vydanie spravodlivého rozhodnutia.⁹ Každá vec je braná individuálne nakoľko má iné okolnosti a opiera sa o iné dôkazy práve preto predmet dokazovania má individuálny charakter. Predmetom dokazovania môžeme chápať ako súhrn všetkých skutočností, ktoré sú nevyhnutné a dostatočné na aplikáciu všetkých noriem hmotného práva a procesného práva.¹⁰

Dokazovať treba všetky skutočnosti, ktoré sú dôležité pre potrebné objasnenie skutkového stavu veci. Práve orgán činný v trestnom konaní určuje rámec okolnosti, ktoré je potrebné dokazovať.¹¹ Orgán činný v trestnom konaní musí sám posúdiť okolnosti, ktoré sú podstatné a sú predmetom dokazovania v danej trestnej veci.¹²

Predmet dokazovania sa dá rozdeliť na :

- Okolnosti, ktoré sú potrebné pre vydanie rozhodnutia vo veci samej – dokazujú sa hlavne všetky skutočnosti, ktoré by jasne dokázali či bol daný skutok spáchaný alebo nie, miesto a čas, páchatela alebo páchatelov skutku a či sú trestne zodpovední. Avšak, dokazuje sa aj spôsob spáchania skutku, kauzálny nexus a následok, ktorý skutok spôsobil. Potom je potrebné objasniť presnejšie okolnosti týkajúce sa páchatela skutku aby bolo možné lepšie vykresliť osobu páchatela a teda či sa v minulosti už dopustil trestného činu a ak sa dopustil tak je potrebné zistiť stupeň nebezpečnosti pre spoločnosť skutku, ktorý páchatel spáchal v minulosti. Dôležité je aj dokázať či sú alebo nie sú prítomné niektoré z okolností vylučujúcich protiprávnosť a teda trestnosť daného skutku. Skúma sa aj psychický stav páchatela skutku.
- Okolnosti, ktoré umožnili spáchanie trestného činu resp. k nemu viedli – ide o všetky podmienky, ktorými sa umožnilo spáchanie trestného činu.
- Okolnosti podstatné pre ďalší postup konania – sú to najmä okolnosti, na základe ktorých by sa mohlo prerušiť konanie alebo prejudiciálne otázky.¹³

Avšak, môžeme aj vymedziť okolnosti, ktoré nie je nutné dokazovať. V trestnom konaní sa nemusia dokazovať právne predpisy o čom hovorí aj zásada *iura novit curia* – súd pozná právo. Nakoľko sa predpokladá, že všetci účastníci konania majú rovnakú možnosť oboznámiť sa s právnymi predpismi keďže všetky predpisy sú zverejnené v Zbierke zákonov. Nedokazujú sa skutočnosti, ktoré sú notoricky známe. Považujú sa pravdivé,

8 Ivor, J. *Trestné právo procesné*. Bratislava 2006.

9 Baláž, P. a J. Palkovič. *Dokazovanie v trestnom konaní*. Bratislava 2005.

10 Husár, E. a kol. *Trestné právo procesné*. Bratislava 2001.

11 Vajda, L. *Teoretické východiská a praktické aspekty dokazovania vo vyšetrovaní*. Bratislava 1996.

12 Baláž, P. a J. Palkovič. *Dokazovanie v trestnom konaní*. Bratislava 2005.

13 Ivor, J. *Trestné právo procesné*. Bratislava 2010.

kým nevznikne pochybnosť o ich pravdivosti. Práve pri týchto skutočnostiach je zaužívaná prezumpcia pravdivosti čo znamená, že skutočnosť je pravdivá kým sa nepreukáže opak napríklad obvinený sa považuje za príčetného kým nevzniknú pochybnosti o jeho príčetnosti a nepreukáže sa opak.¹⁴

Orgány činné v trestnom konaní sa často stretávajú s dôkazmi, ktoré sa považujú v trestnom konaní za bezvýznamné, avšak pokiaľ sa spoja s inými dôkazmi môžu viesť k dokázaniu skutočností významných pre rozhodnutie vo veci. Práve preto niektorí autori hovoria o tom, že je dôležité dokazovať aj skutočnosti, ktoré na prvý pohľad môžu pôsobiť bezvýznamne alebo nemajú trestnoprávny význam, avšak môžu svojou podstatou viesť k zisteniu podstatných skutočností.¹⁵

Rozsah dokazovania je úzko spätý s predmetom nakoľko rozsah udáva rozmedzie dokazovania resp. presne vymedzí hranice dôkazov, ktorými majú byť dokázané určité skutočnosti.¹⁶

§ 119 Trestného poriadku presne určuje čo je potrebné dokázať a tým je určený aj rozsah dokazovania:

- či sa daný skutok stal a či napĺňa znaky trestného činu,
- kto a za akých pohnútok spáchal trestný čin,
- príčiny, podmienky a závažnosť spáchania trestného činu,
- pomery páchatela potrebné pre určenie druhu a výmery trestu,
- spôsobený následok a celá výška škody, ktorá bola spôsobená trestným činom.¹⁷

Priebeh dokazovania

Dokazovať je nutné vo všetkých štádiách konania. Každé štádium konania má svoje vlastnosti, ktoré sú pre konkrétne štádium špecifické:

- Prípravné konanie – v tomto štádiu trestného konania musia orgány činné v trestnom konaní získavať všetky dôkazy, ktoré im budú slúžiť ako podklad pre vydanie vlastného rozhodnutia, avšak aj ako podklad pre iné orgány v ďalších štádiách trestného konania pričom majú povinnosť zabezpečiť dôkazy v čo najrýchlejšie a v nevyhnutnom rozsahu.
- Preskúmanie obžaloby a predbežné prejednanie obžaloby – v tomto štádiu konania je primárnou úlohou prejednanie bez prietahov. Podstatné je najmä vyriešiť všetky nezodpovedané otázky, ktoré je potrebné vyriešiť na účely ďalšieho dokazovania. Hlavnou zásadou tohto štádia je dokázať či dôkazy zaistené v prípravnom konaní sú natoľko silné, že sa môže nariadiť hlavné pojednanie a obvinený sa následne postaví pred súd. Tým sa zamedzí tomu aby sa pred súd nedostávali veci, ktoré tam nepatria a teda súd nie je zaťažovaný nepodstatnými vecami a má priestor riešiť dôležité otázky.¹⁸ Žaloba musí byť predbežne preskúmaná až vtedy je naplnený cieľ tohto štádia konania. Prokurátor má možnosť

14 Baláž, P. a J. Palkovič. *Dokazovanie v trestnom konaní*. Bratislava 2005.

15 Baláž, P. a J. Palkovič. *Dokazovanie v trestnom konaní*. Bratislava 2005.

16 Mathern, V. *Dokazovanie v československom trestnom procese*. Bratislava 1984.

17 § 119 Trestného poriadku.

18 Jalč, A. *Teoretické a praktické otázky dokazovania v trestnom konaní*. Bratislava 2008.

poukázat na všetky dostupné skutočnosti na základe ktorých považuje žalobu za dôvodnú, avšak na strane druhej môže obhajca poukázat na nezákonnosť dôkazov a vyjadriť sa ku kvalifikácii skutku.

- Hlavné pojednávanie – nie je obligatórnym štádiom konania, nakoľko nie vždy sa dospeje až k tomuto stupňu konania, avšak stále je jedným z najdôležitejších štádií trestného konania. V tomto štádiu dokazovanie vrcholí preto by malo byť čo najrozsiahlejšie uskutočnené práve na hlavnom pojednávaní. Skutkový základ potrebný pre rozhodnutie súdu sa formuje práve na hlavnom pojednávaní čím súd rozhodne následne o vine a treste.¹⁹
- Odvolacie konanie – v odvolacom konaní sa preskúmavajú rozhodnutia a teda či existujú o ich správnosti a zákonnosti nejaké pochybnosti, ktoré by boli dôvodné. Väčšinou sa v tomto štádiu nezískavajú nové skutočnosti, avšak ak je to potrebné pre naplnenie účelu odvolacieho konania tak súd vráti vec prvostupňovému orgánu aby opätovne vec prejednal.²⁰
- Vykonávacie konanie – ide o fakultatívne štádium trestného konania a jeho účelom je vykonať obsah každého rozhodnutia pokiaľ nebol výkon rozhodnutia naplnený dobrovoľne. Dokazovanie je tu uskutočňované veľmi sporadicky a ak tak iba pre prípady výkonu rozhodnutia.²¹

Proces dokazovania

Dokazovanie sa člení na 4 fázy resp. štádia a to:

- Vyhľadávanie dôkazov;
- Vykonávanie a procesné zdokumentovanie dôkazov;
- Preverka dôkazov;
- Hodnotenie dôkazov.²²

Táto fáza sa vyznačuje primárne tým, že sa vyhľadávajú všetci nositelia dôkazov resp. osoby alebo veci, z ktorých je možné získať informácie o podstatných skutočnostiach pre naplnenie účelu trestného konania. Vyhľadávanie dôkazov je úzko späté práve s vyhľadávacou zásadou. Základom je najmä vyhľadávanie a zabezpečenie jednotlivých dôkazov. Vyhľadávanie dôkazov sa uskutočňuje najmä v prípravnom konaní resp. pred začatím trestného stíhania. Túto činnosť vykonávajú vyšetrovatelia, policajné orgány, ale aj strany v konaní. Pri vyhľadávaní dôkazov musia využívať rôzne kriminalistické metódy, taktiky, techniky.

Kontradiktórnosť procesu zabezpečuje aby strany v konaní mali právo navrhovať dôkazy, avšak musia spĺňať určité požiadavky a to:

- dôveryhodnosť,
- overiteľnosť,
- musia mať význam pre trestné konanie.²³

19 Jalč, A. *Teoretické a praktické otázky dokazovania v trestnom konaní*. Bratislava 2008.

20 Musil, J., V. Kratochvíl, P. Šamal a kol. *Trestní právo procesní. Kurs trestního práva*. Praha 2007.

21 Musil, J., V. Kratochvíl, P. Šamal a kol. *Trestní právo procesní. Kurs trestního práva*. Praha 2007.

22 Ivor, J. *Trestné právo procesné*

23 Musil, J., V. Kratochvíl, P. Šamal a kol. *Trestní právo procesní. Kurs trestního práva*. Praha 2007.

Vykonávanie a procesné zdokumentovanie dôkazov

Orgány činné v trestnom konaní a súd prostredníctvom procesnej činnosti pomocou dôkazných prostriedkov zabezpečujú poznatky o dokazovaných veciach. „Spôsob vykonávania dôkazov je v Trestnom poriadku upravený všeobecne pre všetky prípady.“²⁴

Tento postup upravuje Trestný poriadok práve preto je potrebné ho dodržiavať pri všetkých vykonávaných procesných úkonoch nakoľko akékoľvek porušenie, ktoré by nebolo v súlade s Trestným poriadkom by malo za následok absolútnu alebo relatívnu neplatnosť dôkazu tzn. že takto získaný dôkaz by nebol byť použitý v trestnom konaní ako podklad pre dané rozhodnutie vo veci. Preto pri vykonávaní všetkých dôkazov musí v prvom rade ísť o dodržanie zákonom stanoveného postupu aby nedošlo k procesným chybám a následnej neplatnosti dôkazu či už relatívnej alebo absolútnej napríklad pri nepresnom spísaní zápisnici.²⁵

Previerka a hodnotenie dôkazov

Previerka dôkazov je uskutočnená súčasne so všetkými predchádzajúcimi fázami, keďže orgány činné v trestnom konaní pri vyhľadávaní dôkazov majú povinnosť preverovať či daný dôkaz má pre trestné konanie prospešný význam a či jeho dôveryhodnosť je dostatočná. V rámci previerky sa zisťuje aj pravdivosť zistených skutočností, kvalita, úplnosť a súvislosť medzi nimi. Ak nastanú rozpory medzi zistenými skutočnosťami je dôležité skúmať príčiny týchto rozporov a pokiaľ je to možné tak následne je potrebné tieto príčiny odstrániť. Previerkou sa zisťuje význam dôkazov a ich vzájomná spätosť.²⁶

Hodnotenie dôkazov je určité vyvrcholenie celého procesu dokazovania a je vykonané v súlade so zásadou voľného hodnotenia dôkazov a samozrejme aj so zásadou bezprostrednosti.

Dôkazy sa hodnotia na základe vnútorného presvedčenia orgánov činných v trestnom konaní a súdu, avšak hodnotia ich bez ohľadu na to kto dané dôkazy zaobstaral tzn. či dôkazy zaobstarali strany konania alebo orgány činné v trestnom konaní popri prípade súd. Hodnotenie dôkazov prebieha jednotlivo a následne aj vo vzájomnej súvislosti.

Je to určitý myšlienkový proces, v ktorom sa logicky hodnotia všetky dôkazy, ktoré boli získané na základe odborných vedomostí a skúseností z praxe.

Taktiež sa hodnotí či dôkazy sú úplne, pravdivé a či sa na ich základe dá zistiť skutkový stav veci bez akýchkoľvek pochybností a následne či je možné vydať rozhodnutie. Hodnotenie dôkazov je jedno z najdôležitejších dôkazov keďže práve v tejto fáze sa zisťuje a vyhodnocuje či daný dôkaz je dostačujúci pre vydanie rozhodnutia.²⁷

Prostredníctvom hodnotenia dôkazov sa posudzuje či:

- dôkazná informácia je prípustná a či nie je v rozpore so zákonom a so zásadami dokazovania,

²⁴ Ivor, J. *Trestné právo procesné*, Bratislava 2006.

²⁵ Jelinek, J. a kol. *Trestní právo procesní*. Praha 2002

²⁶ Jelinek, J. a kol. *Trestní právo procesní*. Praha 2002

²⁷ Jelinek, J. a kol. *Trestní právo procesní*. Praha 2002.

- dôkaz, ktorý bol vykonaný súvisí s dokazovanou skutočnosťou a pokiaľ áno aká je súvislosť medzi nimi,
- význam dôkaznej informácie z pohľadu dosiahnutia cieľa môže byť podkladom na vydanie meritórneho rozhodnutia,
- dôkazná hodnota danej informácie je využiteľná pre získanie ďalších dôkazov.²⁸

Pri hodnotení dôkazov je dôležité skúmať ich zákonnosť resp. či daný dôkaz bol získaný zákonným postupom ďalej je potrebné skúmať závažnosť dôkazu (využiteľnosť) a v neposlednom rade už spomínanú hodnovernosť dôkaznej informácie.²⁹

Etika v procese dokazovania

V modernej spoločnosti, ktorá neustále napreduje vzniká povinnosť občanov správať sa v súlade s právnymi predpismi, avšak aj povinnosť orgánov činných v trestnom konaní chrániť práva a právom chránené záujmy občanov. K budovaniu a rozvoju etických zásad a pravidiel v procese dokazovania navzájom dochádza najmä vďaka kontrole verejnosti a orgánov činných v trestnom konaní. Pri výkone svojej činnosti musia orgány činné v trestnom konaní konať v súlade s právnymi predpismi, ale aj v súlade s morálnymi pravidlami a aspektmi dokazovania.

Morálne princípy sú veľmi úzko späté so základnými ľudskými právami a slobodami, ktoré musia byť za každých okolností dodržané. Prijatím Listiny základných práv a slobôd Slovenskom sa vytvorila možnosť pre ešte väčší priestor pre etické postupy v dokazovaní, ale aj vyšetrovaní. Tieto predpisy, ktoré sú záväzné udávajú základ morálneho správania orgánov činných v trestnom konaní a hovoria o tom, že etika a morálka musia byť vždy dodržané.

Morálka, ale aj morálny prístup orgánov činných v trestnom konaní dáva trestnému konaniu ešte profesionálnejší prístup a práve morálka by mala byť súčasťou každého subjektu, strany, orgánov činných v trestnom konaní, ale aj súdov v procese dokazovania. Profesionálnosť orgánov činných v trestnom konaní súvisí nielen s ich vzdelaním, ktoré je samozrejmosťou, ale aj so skúsenosťami z praxe.

Na to aby boli naplnené všetky ciele trestného konania je potrebné dodržiavať aj už spomínané etické pravidlá. Tieto etické pravidlá, ktoré vyplývajú z etických postupov.

Etické postupy rozdeľujeme na:

- postupy, ktoré súvisia z postavenia orgánu činného v trestnom konaní,
- postupy, ktoré sú späté s procesom dokazovania,
- postupy, ktoré súvisia s organizáciou a rozhodovaním v trestnom konaní.³⁰

Etický kódex, ktorým sa riadia orgány činné v trestnom konaní vytvárajú oni sami a ide vlastne o súhrn všetkých etických pravidiel. Tak ako pri iných profesiách je potrebné jeho dodržiavanie tak aj tu v akomkoľvek štádiu trestného konania je potrebné jeho

²⁸ Ivor, J. *Trestné právo procesné*, Bratislava 2006.

²⁹ Jelínek, J. a kol. *Trestní právo procesní*. Praha 2002.

³⁰ Baláž, P. a J. Palkovič. *Dokazovanie v trestnom konaní*. Bratislava 2005.

dodržiavanie nielen v procese dokazovania hoci je to dôležité. Na jeho aplikáciu vplyva veľmi veľa faktorov ako napríklad úroveň právneho vedomia, vplyvy z rôznych oblastí a iné.³¹

Je nevyhnutnosťou neustále zvyšovať etické povedomie a tým aj etické hodnoty, ktoré z neho vyplývajú. Zvýšenie etického povedomia sa dá prostredníctvom pozitívneho pôsobenia na orgány činné v trestnom konaní, motivovaním, posilnením úcty k zákonu, zvýšením odolnosti voči profesionálnej demotivácii a deformácií. Dostatočná morálnosť orgánu činného v trestnom konaní by mala mať za následok silu, aby odolával profesionálnej deformácii a vedel spravodlivo konať a rozhodovať.³²

Medzi etické princípy radíme aj utajované skutočnosti a ich zachovanie, ktoré orgány činné v trestnom konaní majú povinnosť držať utajené hlavne preto aby neprichádzalo k mareniu vyšetrovania, ale aj mareniu účelu trestného konania.

Spoločensky charakter celého procesu dokazovania je veľmi úzko prepojený s prácou s ľuďmi práve preto je nevyhnutný určitý etický kódex a dodržiavanie etických hodnôt. Súvisí to najmä s tým, že spoločnosť si sama vytvára mienku o činnosti orgánov činných v trestnom konaní a hodnotí jeho postup v každom štádiu trestného konania. Orgán činný v trestnom konaní preto dbá na dodržiavanie morálky a všetkých zásad, rešpektuje dôstojnosť. Etické vystupovanie súvisí aj so súčinnosťou s inými subjektmi trestného konania, ale aj so stranami trestného konania, združeniami, organizáciami a atď.³³

Primárne ide o to, aby sa neustále budovala pozitívna verejná mienka, ktorú možno dosiahnuť len dodržiavaním všetkých etických zásad a hodnôt a následne aj vybudovanie dôvery všetkých občanov v nestrannosť a spravodlivosť orgánov činných v trestnom konaní. Čím viac sa bude zvyšovať psychická odolnosť tým sa vo väčšej miere bude dať zabrániť porušeniu práv všetkých osôb v trestnom konaní.³⁴

Nakoľko práve dokazovanie prebieha prostredníctvom procesných úkonov pri ich výkone musia orgány činné v trestnom konaní dbať na to aby dodržiavali postup, ktorý sa opiera o právne normy ale musia aj rešpektovať dôstojnosť osôb a ich základné práva a záujmy. Podľa Ružeka sa môže štruktúra procesných úkonov vymedziť z taktického, metodického a etického hľadiska.³⁵

V súvislosti s výkonom procesných úkonov nie je prípustné vytváranie situácií, ktorými sa môže ohroziť život účastníkov konania, taktiež sa nesmie porušovať verejný poriadok, sprístupňovať utajované skutočnosti a mimo procesného času sa môžu robiť len neodkladné úkony, ktoré nie je možné odložiť na neskôr.

Dôkazné prostriedky súvisiace s výsluchom osôb dávajú dôraz najmä na dodržiavanie princípov etiky ako napríklad zákaz vynucovania priznania použitím násillia alebo jeho hrozbou. Taktiež nie je v súlade s etickými princípmi v procese dokazovania používanie

31 Baláž, P. a J. Palkovič. *Dokazovanie v trestnom konaní*. Bratislava 2005.

32 Baláž, P. a J. Palkovič. *Dokazovanie v trestnom konaní*. Bratislava 2005.

33 Baláž, P. a J. Palkovič. *Dokazovanie v trestnom konaní*. Bratislava 2005.

34 Baláž, P. a J. Palkovič. *Dokazovanie v trestnom konaní*. Bratislava 2005.

35 Ružek a kol. *Československé trestné konanie*, 1984.

vulgarizmov, urážok, znevažovania, úmyselného zavedenia do omylu poprípade inými postupmi, ktoré sú nemorálne.³⁶

Avšak, napríklad počas výsluchu je morálne prístupné psychologické pôsobenie, aby sa dosiahlo zabránenie klamlivej výpovede. Medzi psychologické pôsobenie môžeme zaradiť aj stimulovanie vlastností, ktoré sú na osobe pozitívne, keďže sa tým vyvolá pozitívna atmosféra a motivácia osoby vypovedať pravdivo nakoľko sa prehĺbi zodpovednosť v človeku.³⁷

Orgány činné v trestnom konaní musia dodržiavať neustále etické princípy či už v procese dokazovania alebo v inom štádiu. Pri úkonoch, kde osoba znovu spoznáva skutočnosti potrebné pre dokázanie istej skutočnosti ako je napríklad rekognícia, previerka výpovede na mieste, vyšetrovací experiment, rekonštrukcia majú orgány činné v trestnom konaní povinnosť neovplyvňovať verbálne alebo neverbálne osobu, ktorá vec spoznáva znovu. V žiadnom prípade nesmie dôjsť k sugestívnemu pôsobeniu na osobu.³⁸

Literatúra

BALÁŽ, P. a J. PALKOVIČ. *Dokazovanie v trestnom konaní*. VEDA, Bratislava 2005, ISBN 80-2240-840-9.

ČIRTKOVÁ, L. a kol. *Psychológia pre právnikov*. IURA Edition, Bratislava 2010, ISBN 978-80-8078-358-7.

HUSÁR, E. a kol. *Trestné právo procesné*. IURA Edition, Bratislava 2001, ISBN 8089047-04-1.

IVOR, J. a kol. *Trestné právo procesné*. IURA Edition, Bratislava 2006, ISBN 808078-101-X.

IVOR, J. a kol. *Trestné právo procesné*, druhé doplnené a prepracované vydanie. IURA Edition, Bratislava 2010, ISBN 978-80-8078-309-9.

JALČ, A. *Teoretické a praktické otázky dokazovania v trestnom konaní*. EUROUNION spol. s.r.o., Bratislava 2008, ISBN 978-80-89374-02-1.

JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo procesní*. Nakladatelství Leges, Praha 2010, ISBN 978-80-87212-30-1.

JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo procesní*. Eurolex Bohemia, Praha 2002, ISBN 8086432203.

KRAJNÍK, V. *Kriminalistika*. Akadémia Policajného zboru v Bratislave, Bratislava 2002, ISBN 80-8054-254-6.

KUBÍKOVÁ, I. *Výsluch ako kriminalistická metóda*. Akadémia Policajného zboru v Bratislave, Bratislava 2002, ISBN 80-8054-268-6.

MALÝ, K. a kol. *Dějiny Českého a Československého práva do roku 1945*. Linde, Praha 2007, ISBN 80-720-1433-1.

MATHERN, V. *Dokazovanie v československom trestnom procese*. Vydavateľstvo Obzor, Bratislava 1984.

³⁶ Ružek a kol. *Československé trestné konanie*, 1984.

³⁷ Baláž, P. *Etické aspekty vyšetrovacích úkonov a ich význam v procese prípravného konania*, 1992, In *Justičná revue*, č. 2/1992.

³⁸ Baláž, P. a J. Palkovič. *Dokazovanie v trestnom konaní*. Bratislava 2005.

MATHERN, V. *Znalecký posudok ako dôkazný prostriedok v československom trestnom konaní*. Veda, Bratislava 1976, ISBN 7106476.

MINÁRIK, Š. *Trestný poriadok*. Stručný komentár. IURA Edition, Bratislava 2006, ISBN 80-8078-085-4.

PROKEINOVÁ, M. *Dokazovanie a jednotlivé dôkazné prostriedky v trestnom procese*. Univerzita Komenského, Bratislava 2009, ISBN 978-80-7160-279-8.